

# KURESSAARE NOORUSE KOOLI ÕPPEKAVA

Üldosa

|                                                                                                            |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| SISUKORD                                                                                                   |    |
| I. ÜLDSÄTTED                                                                                               | 4  |
| 1. Kooli õppekava koostamine ja kehtestamine                                                               | 4  |
| 2. Õppekava ülesehitus                                                                                     | 4  |
| II. KOOLI ERIPÄRA JA VÄÄRTUSED                                                                             | 4  |
| III. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ EESMÄRGID                                                                        | 5  |
| 1. Põhikooli sihiseade                                                                                     | 5  |
| 2. Pädevused                                                                                               | 6  |
| 3. Õppimine ja kasvatus                                                                                    | 9  |
| 4. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused kooliastmeti                                                             | 10 |
| 5. Õpikeskkond                                                                                             | 13 |
| IV. ÕPPEKORRALDUS                                                                                          | 14 |
| 1. Õppe ja kasvatuse korralduse alused                                                                     | 14 |
| 2. Kohustuslikud ja valikõppeained                                                                         | 16 |
| 3. Läbivad teemad                                                                                          | 17 |
| 4. Lõimingu rakendamine                                                                                    | 19 |
| 5. Liikluskasvatus                                                                                         | 19 |
| V. ÕPIKESKKONNA MITMEKESISTAMISEKS KAVANDATUD TEGEVUSED                                                    | 22 |
| VI. LOOVTÖÖ KORRALDAMISE PÕHIMÕTTED III KOOLIASTMES                                                        | 23 |
| VII MITTEFORMAALÕPPE ARVESTAMISE PÕHIMÕTTED                                                                | 23 |
| VIII ÕPILASTE ARENGU JA ÕPPIMISE TOETAMISE NING HINDAMISE KORRALDUS                                        | 24 |
| 1. Hindamise alused                                                                                        | 24 |
| 2. Kujundav hindamine (õppijat toetav hindamine)                                                           | 25 |
| 3. Teadmiste ja oskuste hindamine                                                                          | 26 |
| 4. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord                                                          | 27 |
| 5. Kokkuvõtvad tulemused ja järgmisse klassi üleviimine                                                    | 28 |
| 6. Tulemuste vaidlustamine                                                                                 | 30 |
| IX HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE PÕHIMÕTTED, TUGITEENUSTE RAKENDAMISE KORD            | 30 |
| X KARJÄÄRITEENUSTE KORRALDAMINE, SEALHULGAS HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA LASTELE NING KARJÄÄRITEENUSTE SEIRE | 32 |
| XI ÕPILASE JA ÕPILASE SEADUSLIKU ESINDAJA TEAVITAMINE NING NÕUSTAMINE                                      | 33 |
| XII ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED                                                       | 33 |

|                                               |    |
|-----------------------------------------------|----|
| Lisa 1. Üldpädevuste kujundamine kooliastmeti | 35 |
| Lisa 2. Läbivate teemade kavad                | 39 |

Kuressaare Nooruse Kooli õppekava vastu võetud kinnitatud 07.09.2021 direktori käskkirjaga nr 1-2/28.

Muudetud versioonid kinnitatud direktori käskkirjaga:

29.08.2022 käskkiri nr 1-2/37

12.06.2023 käskkiri nr 1-2/25

9.06.2025 käskkiri nr 1-2/28

9.06.2026 käskkiri nr 1-2/26/26

## **I. ÜLDSÄTTED**

### **1. Kooli õppekava koostamine ja kehtestamine**

1.1. Kuressaare Nooruse Kooli (edaspidi kool) õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamisel on kool lähtunud riiklikust õppekavast ja kooli arengukavast, pidades silmas piirkonna eripära ja vajadusi, kooli töötajate, õpilaste seaduslike esindajate, õpilaste ja koolipidaja soove ning kasutatavaid ressursse.

1.2. Kooli õppekava koostamine ja arendamine eeldab pedagoogide ja kõigi huvigruppide koostööd. Kooli õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab kooli direktor.

1.3. Kooli õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kinnitamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õppenõukogule ja õpilasesindusele.

1.4. Kooli õppekava kinnitab direktor.

### **2. Õppekava ülesehitus**

2.1. Õppekava koosneb üldosast ja ainevaldkondadesse koondatud ainekavadeist.

2.2. Õppekava üldosa ning ainekavad on kättesaadavad kooli kodulehel. Aineõpetaja koostab kooli õppekava üldosa ja ainekava alusel igal õppeaastal ainekaardid kõikidele klassidele, kus ta õpetab.

2.3. Õppekava üldosas esitatakse:

- üldsätted,
- kooli eripära, väärtused ning õppe- ja kasvatustöö eesmärgid,
- õppekorraldus,
- õpikeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused,
- loovtöö korraldamise põhimõtted,
- õpilase arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus,
- hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted ja tugiteenuste rakendamise kord,
- karjääriteenuste korraldus,
- õpilaste ja õpilaste seaduslike esindajate teavitamise ja nõustamise korraldus,
- õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.

## **II. KOOLI ERIPÄRA JA VÄÄRTUSED**

Kooli visioon: Nooruse kooli lõpetaja on vastutustundlik ja koostöine tegutseja, kes osaleb aktiivselt oma õppimises ja elu kujundamises.

Meie missioon on pakkuda õppijatele mitmekesist ja kvaliteetset põhiharidust toetavas ja kaasavas õpikeskkonnas.

Oma tegemistes lähtume kooli põhiväärtustest:

- koostöö ja üksteisega arvestamine - hindame koostöist õppimist ja õpetamist, oleme hooliv ja sõbralik koolipere;
- loovus ja ettevõtlikkus - toetame loovust ja katsetamisjulgust, uudishimu ja ettevõtlikkust;
- vabadus ja vastutus - usaldame igaühe vastutustunnet ja vabadust teha oma valikuid;
- tasakaal ja terviklikkus - liigume aktiivselt ja pingutame õppetöös, hoiame töö- ja õpirõõmu.

### **Kooli eripära**

Kuressaare Nooruse Kool on kaasaegne põhikool, kus õpib ligi 700 õppijat ja töötab üle 100 töötaja. Kooli eripära on lennupõhine õppekorraldus, lai huvitegevuste valik ja fookusvaldkonnad – tehnoloogia, liikumine ja sõnaosavus. Õppetöös pööratakse tähelepanu lugemis- ja argumenteerimisoskuse arendamisele, oluliseks peetakse liikumist ja tehnoloogiaalaseid teadmisi, mille arendamiseks on tehnoloogialaagrite ja robotikaringide kõrval digiõpetuse valikaine I ja II kooliastmele.

Teadlikuks arengusuunaks on õppija tegevusvõimekuse arendamine – õppija oskus seada eesmärgid, teha valikuid, koostööd ning võtta vastutus oma õppimise ja tegutsemise eest. Koolis peetakse oluliseks mentorluse mõtteviisi ning mentorite töö õppijate toetamisel on süsteemselt korraldatud.

Õppimist toetatakse mitmekesiste õppevormidega, sealhulgas projektõppe ja lennupõhiste laagrite korraldamisega, mis pakuvad õppijatele võimalusi loovaks eneseväljenduseks, koostööks ja uute teadmiste rakendamiseks. Kooliüleselt toimuvad igas kooliastmes teatripäevad ja ühine võimlemisfestival. Loovtöö on korraldatud koosloomemaratona, kus õppijad töötavad ühiselt oma idee arendamise nimel. Õppijate arengut toetab mitmekülgne õpikeskkond – avar õueala, lähedal asuv tervisepark ja spordirajatised -, mis loob head võimalused liikumiseks, õuesõppeks ning õppija heaolu tagamiseks. Väärtustame avatud koostööd kooli hoolekogu ja vanematekogu ning partnerkoolide ja kogukonnaga.

## **III. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ EESMÄRGID**

### **1. Põhikooli sihiseade**

1.1. Põhikooli moodustavad kolm kooliastet:

- 1) I kooliaste: 1.–3. klass, kus toimub klassiõpetus üld- ja aineõppe kombineeritud tööviisina;
- 2) II kooliaste: 4.–6. klass, kus toimub klassiõpetus aineõpetusena;
- 3) III kooliaste: 7.–9. klass, kus toimub aineõpetus.

1.2. Iga kooliastme lõpus toimub üldjuhul mentori vahetus. Mentoril on võimalus taotleda ka oma klassiga/grupiga edasiminekut mentorina järgnevasse kooliastmesse. I–II kooliastmes juhatavad klassi üldjuhul klassiõpetaja erialaga pedagoogid, kes õpetavad oma klassis rohkem kui kahte erinevat õppeainet.

1.3. Vaba tunniressurss toetab läbivate teemade taotlusi, annab võimaluse õpilaste loovuse, ettevõtlikkuse ja üldpädevuste arendamiseks ning kohustuslike õppeainete süvendamiseks ja lõimimiseks.

1.4. Põhikoolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks ja mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.

1.5. Põhikoolis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.

1.6. Põhikooli ülesanne on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab tema õpihimu ning õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

1.7. Põhikool toetab põhiliste väärtushoiakute kujunemist. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Põhikoolis luuakse alus enesemääratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.

1.8. Põhikool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorel on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

1.9. Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

1.10. Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

1.11. Kooli õppekasvatustöö planeerimisel ja elluviimisel lähtutakse kooli arengukavast ning õppeaastaks seatud arendustegevuse eesmärkidest.

## **2. Pädevused**

2.1. Pädevus on teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida. Eristatakse üld- ja valdkonnapädevusi ning kooliastmetes taotletavaid pädevusi.

2.2. Üldpädevused on ainevaldkondade ja õppeainete ülesed pädevused, mis on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses. Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli ja kodu koostöös.

2.3. Üldpädevused:

- 1) kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast, tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt, hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust, teadvustada oma väärtushinnanguid;
- 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust, teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme, austada

erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära, teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides, aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;

- 3) enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;
- 4) õpipädevus – suutlikkus organiseerida õpikeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet, planeerida õppimist ja seda plaani järgida, kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades, seostada omandatud teadmisi varem õpituga, analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;
- 5) suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili, väärtustada õigekeelsust ja väljendusriikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;
- 6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid, mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid, kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;
- 7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgid, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia, korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele, võtta arukaid riske, rakendada finantskirjaoskust;
- 8) digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades, olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti, järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

2.4. Üldpädevuste kujundamine kooliastmeti (üldpädevused ja nendest lähtuvad kooliastmetes taotletavad pädevused) on esitatud Lisas 1.

2.5. Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna õppeainete õpetamise peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad lõiming teiste ainevaldkondade õppeainetega ning tunni- ja kooliväline tegevus. Valdkonnapädevuste kirjeldused on esitatud ainevaldkondade kavades.

2.6. Kooliastmetes taotletavad pädevused kirjeldavad kokkuvõtvalt õpilase arengut eakohaste üldpädevuste ja valdkonnapädevuste ning õpitulemuste omandatuse kaudu.

2.7. Ainekavades esitatakse õpitulemused, mis toetavad kooliastme lõpuks taotletavate teadmiste, oskuste ja hoiakute saavutamist ning valdkonnapädevuste kujunemist. Väärtushoiakute saavutatuse kohta antakse õpilasele kirjeldavat tagasisidet.

2.8. Ühiste väärtushoiakute kujunemist toetavad erinevad tegevused.

2.8.1. Ainetundides:

- mitmekülgne ja lõimitud õppetegevus,
- tunnirahu tagamine (distsipliiniprobleemide lahendamine),
- õppimist ja õppijat toetav kujundav hindamine,
- õppimine eeskujude kaudu (nt vilistlased, õpilaste seaduslikud esindajad, ettevõtjad jt),
- koostööine õppimine (suhtlemine rühmatöös), ühised probleemide ja juhtumite lahendamised,
- töörühmad, mis arvestavad õppimise erineva tempo ja jõukohasusega,
- võimalus õpilasel ise oma õpitee loomiseks.

2.8.2. Mentori eestvedamisel:

- klassi/mentorgrupi visiooni ja kokkulepete sõnastamine,
- temaatilised koostöötunnid (sh juhtumite arutelud, õppemängud),
- külalisesinejate kutsumine (vilistlased, ettevõtjad, õpilaste seaduslikud esindajad jt),
- juhtumite arutelud kokkulepitud struktuuri põhjal (õpilane teab, mis ja kuidas toimub),
- väärtuspõhiste tegevuste tunnustamine.

2.8.3. Vahetundides:

- liikumist toetavad tegevused/vahendid,
- kokkulepete sõnastamine oodatavaks käitumiseks ja nende järgimine, märkamine.

2.8.4. Klassi- või koolivälises tegevuses:

- osalemine head käitumist toetavates projektides (VEPA, vaikuseminutid, Liikuma kutsuv kool jm),
- iga ettevõtmine toetab kooli põhiväärtusi,
- õpilasi innustatakse koostöistesse ja heategevuslikesse tegevustesse kogukonnas (sh tegevused koos õpilaste peredega),
- luuakse võimalused kodumaa kultuuri ja loodusega tutvumiseks (teatri- ja kontserdikülastused, muuseumite ja näituste külastused, loodusmatkad),
- märgatakse ja tunnustatakse neid, kes osalevad kooli väärtuspõhises tegevuses.

2.8.5. Lõimuvalt kogu kooli tegevuses:

- järgitakse kooli kodukorda,
- sõnastatakse konkreetselt ja eakohaselt töökorralduslikud kokkulepped,
- domineerib positiivse tagasiside andmine,
- õppimist toetavad tegevused väljaspool kooli,
- õpilasesindus (ÕE) algatab tegevusi ja viib need ellu,

- toimib koolikultuur, kus kõik huvipooled aktsepteerivad sarnaseid väärtusi, mida ka järgitakse,
- innustatakse õpilaste omaalgatust.

#### 2.8.6. Õpikeskkonnas:

- klassiruum on eeskujuks heale töökeskkonnale,
- kooli väljapanekud/stendid toetavad õpitegevust,
- paindlik päevakava, mis annab aega õppimiseks, söömiseks ja puhkamiseks.

### 3. Õppimine ja kasvatus

3.1. Õppekavas käsitatakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi õpilase või õpilaste rühma käitumisvõimes. Konkreetsemalt tähendab see selliste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushoiakute ja -hinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks. Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille õpilane omandab vastastikuses toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Kogemusi omandades muutub õpilase käitumine eesmärgipärasemaks. Õpikeskkond kindlustatakse koolis õppekava alusel toimuva süstemaatilise ja sihipärase õppe- ja kasvatustegevusega ning õpikeskkonnaks on ka kodu ja laiemas elukeskkonnas toimivad mõjutused. Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes võtab võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, õpib iseseisvalt ja koos kaaslastega, õpib oma kaaslasti ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel tugineb õpilane varasematele ning konstrueerib uue teabe põhjal enda teadmised. Omandatud teadmisi rakendatakse uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, väidete õigsuse üle arutledes, oma seisukohti argumenteerides ning edasiste õpingute käigus. Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalikud oskused ja tööharjumused kujunevad põhihariduse omandamise käigus.

3.2. Õppekavas mõistetakse õpetamist kui õpikeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

3.3. Kasvatust mõistetakse kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskujut, toetada õpilaste loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

#### 3.4. Õpet kavandades ja ellu viies:

- 1) arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, tervises seisundit, huvi ja kogemusi;
- 2) arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 3) võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
- 4) kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistööd ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
- 5) luuakse võimalusi õppimiseks ja toimetulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);

- 6) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);
- 7) kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
- 8) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igaühe individuaalsust.

3.5. Õpilase arengu toetamiseks võimaldatakse 1. klassi õpilasel osaleda pikapäevarühmas, mis toimub pedagoogilisel juhendamisel ja toetab õpilase tegevust vaba aja sisustamisel ning huvitegevuses osalemisel. Pikapäevarühm moodustatakse õpilase seadusliku esindaja vastava avalduse põhjal.

## **4. Õppe ja kasvatuses rõhuasetused kooliastmeti**

### **4.1. Õppe ja kasvatuses rõhuasetused I kooliastmes**

4.1.1. Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuses põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega.

#### **4.1.2. Esimeses kooliastmes keskendutakse:**

- 1) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- 2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisse;
- 3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- 4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- 5) põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- 6) õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

#### **4.1.3. Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.**

#### **4.1.4. Esimese kooliastme lõpus õpilane:**

- 1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist, on viisakas, täidab lubadusi, teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida, oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- 2) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
- 3) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
- 4) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- 5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
- 6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitatud väljendeid ja lihtsamaid fraase;
- 7) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;

- 8) käitub loodust hoidvalt;
- 9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
- 10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- 11) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seotuvaid käitumisreegleid;
- 12) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
- 13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
- 14) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
- 15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda ning on valmis seda tegema.

#### 4.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes

4.2.1. Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmises- ja tegevusvaldkondade vastu.

4.2.2. Teises kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- 2) huvitegevuse võimaluste pakkumisele;
- 3) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- 4) õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

4.2.3. Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

4.2.4. Teise kooliastme lõpus õpilane:

- 1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena, peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- 2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
- 3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
- 4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
- 5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
- 6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- 7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;

- 8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- 9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- 10) oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- 11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

#### 4.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes

4.3.1. Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

#### 4.3.2. Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- 3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enese kontrollimise oskuse arendamisele;
- 4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 5) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- 6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

#### 4.3.3. Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

- 1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- 2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule; omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
- 3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
- 4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- 5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- 6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- 7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;

- 8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- 9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
- 10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
- 11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
- 12) suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- 13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
- 14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

## 5. Õpikeskkond

5.1. Õpikeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õpikeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab põhihariduse alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

5.2. Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.

5.3. Selleks, et kooli tulevad lapsed harjuksid uue keskkonnaga, korraldatakse igal aastal koolieelikute eelkooli – AB-Kool.

5.4. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- 1) osaleb kogu koolipere;
- 2) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, õpilaste seaduslike esindajate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel;
- 3) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
- 4) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
- 5) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;
- 6) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
- 7) ollakse avatud vabale aramusvahetusele, sealhulgas kriitikale;
- 8) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;
- 9) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
- 10) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
- 11) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
- 12) korraldatakse koolielu lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.

5.5. Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et:

- 1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
- 2) õppes on võimalused kasutada kaasaegseid digivahendeid ning õpilastel on võimalus kasutada kooliraamatukogu;
- 3) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
- 4) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;
- 5) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt;
- 7) iga õpilane saaks kaasa aidata koolimaja ja sellel territooriumi heaperemehelikule kasutamisele.

5.6. Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume ning virtuaalses õppekeskkonnas, tagades õpilaste vaimse ja füüsilise turvalisuse ning tervise kaitse.

## **IV. ÕPPEKORRALDUS**

### **1. Õppe ja kasvatuse korralduse alused**

1.1. Aluseks on õppeaasta algul välja antud dokument „Nooruse kooli õppeaasta korraldus“, mis sisaldab õppeperioodide ja koolivaheaegade ajalist kestvust, ülekoolilisi tegevuspäevi (õppetegevus õppetunnist erinevas vormis), eksamite ja täiendava õppetöö perioode, tundide ajagraafikut.

1.2. Kooli õppetöö toimub päevases õppevormis.

1.3. Õppeaasta algab üldjuhul (olenevalt antud aasta tööpäevadest) 1. septembril ja kestab uue õppeaasta alguseni järgmisel kalendriaastal.

1.4. Kooli õppeaasta arvestusühikud on õppetund, õppepäev, õppenädal, periood, , poolaasta, õppeaasta. Õppeaastas on kaks poolaastat. Ühes õppenädalas on viis õppepäeva.

1.5. Õpilase nädala õppekoormus õppetundides on määratud tunnijaotusplaanis riiklikust õppekavast lähtuvalt.

1.6. Enamikku õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel.

1.7. Projekt-, õues- ja muuseumiõpe ning ekskursioonid ja õppekäigud fikseeritakse õppeinfosüsteemis õppeaine info juures.

1.8. Õppetundide arv ja nende järjekord õppepäevas kajastub kooli päevakavas. Päevakava on klassiti/grupiti kooli kodulehel. Päevakava kajastab erinevate õppetegevuste ning kooli õppekava toetavate õppekavaväliste tegevuste järjestust ja ajalist kestvust. Aineõpetaja päevakava kajastab lisaks õppetundidele ka tema konsultatsiooniaegu ja ringitunde.

1.9. 1.-2. klassi õpilaste päevakavasse planeeritakse aega nii õppetegevuseks (õppetunnid) kui ka tegevustundideks klassiõpetaja juhendamisel üldõpetusliku tööviisina. Õppetundide pikkuse reguleerimine erineva pikkuse pausidega võimaldab õpetajal õppe-kasvatustööd planeerida

sujuvamalt ja hajutatumalt, võtta aega sissejuhatuseks ja kokkuvõtteks õppepäevast, pikemateks puhkepausideks, mängudeks, õues käikudeks, huvitegevuseks, kultuursete toitumisharjumuste kujundamiseks.

1.10 Esmaspäeviti algab päev tegevusvõimeka õppija toetamiseks mõeldud ajaga koos oma mentoriga (eesmärgistamine, häälestus, analüüs). Tegevustund ning aeg mentoriga ei suurenda õpilase õppekoormust (ei anta kodutöid, ei kontrollita teadmisi-oskusi, ei hinnata). I kooliastme päevakavas kajastub enamus tegevusi mõistena üldõpetus.

1.11. Luuakse võimalused igakülgse tugisüsteemide võrgustiku toimimiseks individuaalselt või rühmiti nii õpi- ja käitumisraskuste puhul kui ka andekamate arendamiseks.

1.12. Õppetöö korraldamiseks ning õppuri tegevusvõimekaks õppijaks kujundamise toetamiseks on õppetund jagatud kaheks osaks: õpilase juhendamine õpetajaga vahetus kontaktis olles ja õpilase iseseisev õpe, mida õpetaja juhendab e-õppevahendeid kasutades. Iseseisva õppimise aja ja koha valib õpilane ise (koolis enne või peale tunde, pikal vahetunnil, kodus), Kontakt- ja iseseisva õppe ajaline jaotus: pikk tund 75 minutit õpetajaga vahetus kontaktis olev õppimise aeg ja 15 minutit iseseisev õppimise aeg. Lühike tund: 40 minutit õpetajaga vahetus kontaktis olev õppimise aeg ja 5 minutit iseseisev õppimise aeg.

1.13. Kui õpilane jätab järjepidevalt täitmata iseseisva õppimise ülesanded, siis rakendub temale kohustus neid ülesandeid teha koolis õpetajaga vahetus kontaktis õppides (konsultatsioonis).

1.14. Kui õpilane jääb hätta iseseisvate ülesannete täitmisel, suunatakse ta toe saamiseks õpetaja juurde ainekonsultatsiooni.

1.15. Iseseisva õppimise ülesanded saab õpilane koolikeskkonnas sooritada kooliõuel, raamatukogus, sööklas, koridorides, talveaias, eelneval kokkuleppel arvutiklassis. Iseseisvaks lahendamiseks antud ülesanded on eelnevalt juhendatud ja hiljem tagasisidestatud.

1.16. Iseseisev töö on osa õppetunnist, seotud tunni teema ja eesmärkidega ning õpetaja poolt juhendatud nii, et õppija teab, mida ja kuidas õppida ning kust leida vajadusel lisamaterjali. Õpilasel on võimalus ülesande lahendamise käigus tekkinud küsimuste korral täiendavaks juhendamiseks õpetaja konsultatsioonitunnis või e-päeviku kaudu.

1.17. Kodune töö erineb tunni teemaga seotud iseseisvast tööst pikemaajalise kestuse ja suurema mahu poolest. Koduse töö eesmärk on arendada õpilase õppe tervikprotsessi läbiviimise oskust ja toetada erinevate üldpädevuste arengut.

1.18. Koduse töö tähtsajad tehakse õpilasele teatavaks üldjuhul õppeperioodi alguses ja märgitakse e-päevikusse koduse töö alla. Kodusele tööle järgneb alati tagasiside, kas suuline või kirjalik, hindeline või sõnaline kirjeldus. Selle võib anda õpetaja, kaasõpilane või õpilane ise enesehindamise kaudu.

## 2. Kohustuslikud ja valikõppeained

2.1. Kohustuslikud ja valikõppeained (vaba tunniressurss) kajastuvad kooli tunnijaotusplaanis, mille koostamisel lähtutakse riiklikust õppekavast.

**Tunnijaotusplaani (alates 2026/27. õppeaastast):**

|                                        | 1. kl        | 2. kl        | 3. kl        | 4. kl        | 5. kl        | 6. kl        | 7. kl        | 8. kl        | 9. kl        |
|----------------------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| Eesti keel                             | 7            | 6            | 6            | 5            | 3            | 3            | 2            | 2            | 2            |
| Kirjandus                              |              |              |              |              | 2            | 2            | 2            | 2            | 2            |
| A-võõrkeel                             |              |              | 3            | 3            | 3            | 3            | 3            | 3            | 3            |
| B-võõrkeel                             |              |              |              |              |              | 3            | 3            | 3            | 3            |
| Matemaatika                            | 3            | 3            | 4            | 4            | 4            | 5            | 5            | 4            | 4            |
| Loodusõpetus                           | 1            | 1            | 1            | 2            | 2            | 3            | 2            |              |              |
| Geograafia                             |              |              |              |              |              |              | 1            | 2            | 2            |
| Bioloogia                              |              |              |              |              |              |              | 2            | 1            | 2            |
| Keemia                                 |              |              |              |              |              |              |              | 2            | 2            |
| Füüsika                                |              |              |              |              |              |              |              | 2            | 2            |
| Ajalugu                                |              |              |              |              | 1            | 2            | 2            | 2            | 2            |
| Inimeseõpetus                          |              | 1            | 1            |              | 2            |              | 1            | 1            |              |
| Ühiskonnaõpetus                        |              |              |              |              |              | 1            |              |              | 2            |
| Muusika                                | 2            | 2            | 2            | 2            | 1            | 1            | 1            | 1            | 1            |
| Kunst                                  |              |              |              | 1            | 1            | 1            | 1            | 1            | 1            |
| Käeline tegevus                        | 3            | 3            | 3            |              |              |              |              |              |              |
| Käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus |              |              |              | 1            | 2            | 2            | 2            | 2            | 1            |
| Liikumisõpetus                         | 2            | 3            | 3            | 3            | 3            | 2            | 2            | 2            | 2            |
| <b>Valikõppeained</b>                  | <b>1. kl</b> | <b>2. kl</b> | <b>3. kl</b> | <b>4. kl</b> | <b>5. kl</b> | <b>6. kl</b> | <b>7. kl</b> | <b>8. kl</b> | <b>9. kl</b> |
| Digitund                               | 1            | 1            | 1            | 1            | 1            | 1            |              |              |              |
| Rütmika                                | 1            |              |              |              |              |              |              |              |              |
| Loogika                                |              | 1            |              |              |              |              |              |              |              |
| Kodulugu                               |              |              |              |              | 1            |              |              |              |              |
| Rahvatants                             |              | 1            |              |              |              |              |              |              |              |
| Mina ja maailm                         |              | 1            | 1            | 1            | 1            |              |              |              |              |
| Loodusainete praktika                  |              |              |              |              |              |              |              | 1            |              |

|                                  |           |           |           |           |           |           |           |           |           |
|----------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| Arutlemisõpetus                  |           |           |           |           |           | 1         |           | 1         |           |
| Ettevõtlus- ja karjääriõpetus    |           |           |           |           |           |           | 1         |           | 1         |
| Avastusõpe                       |           |           |           | 1         |           |           |           |           |           |
| Loov matemaatika                 |           |           |           | 1         | 1         |           |           |           |           |
| <b>Maksimaalne nädalakoormus</b> | <b>20</b> | <b>23</b> | <b>25</b> | <b>25</b> | <b>28</b> | <b>30</b> | <b>30</b> | <b>32</b> | <b>32</b> |

2.2. A-võõrkeelena õpitakse inglise keelt alates 3. klassist. B-võõrkeelena õpitakse saksa, prantsuse või vene keelt. B-võõrkeele valik tehakse õpilaste poolt (koostöös õpilaste seaduslike esindajatega) 5. klassis. Keelegruppide avamine sõltub koolipoolsetest võimalustest ja õpilaste soovidest. Grupi soovitatav minimaalne suurus on vähemalt 10 õpilast. Üldjuhul moodustatakse lennupõhiseid keelerühmi.

2.2.1. Kui koolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, võib kool õpilase seadusliku esindaja nõusolekul eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena“ ainekava alusel. Õpilane, kes õpib eesti keelt teise keelena, ei pea õppima B-võõrkeelt.

2.2.2. Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võib õpilase seadusliku esindaja taotlusel loobuda B-võõrkeele õppest. Õpilase õppe toetamiseks võib kasutada vaba tunniressurssi.

2.3. I kooliastmes on ühendatud kunsti ja tööõpetuse ained üheks ainekavaks ainenimetusega käeline tegevus, kogumaht 9 nädalatundi.

2.4. Vaba tunniressurss toetab läbivate teemade taotlusi, annab võimaluse õpilaste loovuse, ettevõtlikkuse ja üldpädevuste arendamiseks ning kohustuslike õppeainete süvendamiseks ja lõimimiseks:

- I kooliastmes 1 nädalatund rahvatants, 1 nädalatund rütmika, 2 nädalatundi lõimingut, mis toetab tegevusvõimeka õppija kujunemist; arendades loovust, ettevõtlikkust, koostööd ning suhtlemisoskust, 1 nädalatund loogikat;
- I ja II kooliastmes 3 nädalatundi digipädevuste arendamiseks;
- II kooliastmes 1 nädalatund kodulugu, 2 nädalatundi loovusõpet ettevõtluse ja rahatarkuse arendamiseks, , 1 nädalatund avastusõpet loodusainete praktiliste oskuste arendamiseks, 1 nädalatund arutlemisõpetust, 2 nädalatundi funktsionaalse lugemisoscuse ja probleemõppe jaoks;
- III kooliastmes 1 nädalatund loodusainete praktikumiks, 1 nädalatund ettevõtlus- ja karjääriõpetuseks, 1 nädalatund väitlusõpetuseks.

### 3. Läbivad teemad

3.1. Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

3.2. Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- 1) õpikeskkonna korralduses: kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke;

- 2) aineõppes: läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte; õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- 3) valikainete valikul: valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
- 4) õppeaineid lõimivas lennu projektitöös – igale lennule on oma teema, mida läbi õppeaasta käsitletakse;
- 5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides;
- 6) ülekoolilistes tegevuspäevades.

### 3.3. Õpetuses ja kasvatuses käsitletavad läbivad teemad on:

- 1) elukestev õpe ja karjääri kujundamine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid;
- 2) keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning on jätkusuutlikkust väärtustades valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele;
- 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
- 4) kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
- 5) teabekeskkond ja meediakasutus – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab meediamailma sisu ja allikaid kriitiliselt analüüsida ja kasutada, tunnustab autorlust, oskab luua kvaliteetset meediasisu, arvestades oma eesmärgi ja ühiskonnas omaks võetud suhtlemise norme, ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskkonnas;
- 6) tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvus tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
- 7) tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;
- 8) väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;

- 9) saarlus – teemaga seondub kõik, mis puudutab Saare maakonda, seda nii majanduslikust, looduslikust, kultuurilisest, ajaloolisest aspektist; õppeaasta lõpus on saarlus ka praktikapäevade üldteemaks.

3.4. Läbivate teemade kirjeldused on esitatud Lisas 2.

#### **4. Lõimingu rakendamine**

4.1. Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõimingu eesmärk on seostada eraldiseisvaid õpetatavaid teadmisi ja oskusi ning asetada need reaalse elu konteksti. Lõimingu soodustab õpilaste aktiivsust ning toetab üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamiseks kavandatakse õppetegevus kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus ning kajastatakse kooli üldtööplaanis ja õppekava ainekavades.

4.2. Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisisesete projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Õppe lõimingu taotleavad lennuülesed, ülekoolilised ja tunnivälised tegevused ja üritused kavandatakse lähtuvalt kooli arengukava põhisuundadest õpetajate poolt koostöös iga õppeaasta alguses. Need kajastuvad kooli üldtööplaanis ning õpetajad arvestavad nendega oma tööd planeerides.

4.3. Lõimingu õnnestumiseks on oluline õpetajate koostöö. Lõimingu on õpetajate teadlik püüd seostada erinevaid teadmisi ja oskusi ning õppemeetodeid omavahel nii, et saavutada õppekava ja õpetuse terviklikkus. Lõimingu väljendatakse õppekava ainekavades õppetegevustena.

4.4. Lõimitud õpe suunab õpilasi motiveeritud õppimisele, seostades teadmisi õpilase huvidest lähtuvalt ning soodustades sellega õpilase aktiivsust. Lõimingu on oluline roll õppimise fragmenteerituse vähendamises, eesmärgiga muuta õppimine õpilase jaoks tähenduslikuks. Lõimingu võimaldab püüelda suunas, kus õpilased arenevad aktiivseteks enastjuhtivateks õppijateks, kes konstrueerivad oma teadmisi varasematele teadmistele tuginedes, õppimise käigus omandatud kogemuste põhjal ning omavahel seostatuna.

4.5. Põhikoolis lõimitakse erinevate ainevaldkondade õppeaineid klassiti: luuakse teemapõhised lõiminguplaanid ja töötatakse välja aineteülesed projektid. Lennuülesed lõiminguprojektid kavandatakse õpetajate poolt koostöös iga õppeaasta alguses.

#### **5. Liikluskasvatus**

5.1. Laste liikluskasvatuse korra kohaselt on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

ohutu liiklemise harjumused;

oskus tajuda liikluskeskonda ning hoiduda käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;

teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ning ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

5.2. Koolis käsitletakse liikluskasvatuse teemasid integreerituna erinevatesse ainetundidesse või klassi koostöötundides.

### 5.3. Liikluskasvatuse teemad ja vajalikud oskused kooliastmeti:

5.3.1. I kooliaste – õpilane osaleb liiklejana erinevates liikluskeskkondades nii täiskasvanuga kui iseseisvalt peamiselt jalakäija ning autos ja ühistranspordis (sh rongis) kaassõitjana.

I kooliastme liikluskasvatuse temaatika:

- Tähelepanelikkus, sõbralik suhtlemine teiste liiklejatega, veendumine teeületuse ohutuses nii jalakäija kui ka jalgratturina.
- Pimeda aja ohud: piiratud nähtavus, must jää, sügisesed tingimused vahelduvad talvistega.
- Libeduse ja lumerohkusega kaasnevad ohud teeületusel.
- Kuidas märgata ja arvestada teiste liiklejatega? Liikluses tähendab tere silmsidet, aitäh aga käeviibet ja peanoogutust.
- Turvavöö korrektne kinnitamine nii ees- kui tagaistmel. Peatoe õige asendi olulisus.
- Ohud nutiseadmete ja kõrvaklappide kasutamisel jalakäija ja jalgratturina. Julgus autos kaassõitjana oma ohutusele kaasa aidata – märkamine, sekkumine.
- Sõidukorras ratas on tervislik sõiduvahend. Sõiduosavuse arendamine, liiklusreeglite ülekordamine.
- Ohud ja reeglid õppekäikudel ja -ekskursioonidel. Riskeeriv käitumine tänaval: jooksmine, tõuklemine, joove, ohtlikud teeületamismängud. Grupi mõju, oskus öelda ei, kodanikujulgus, sekkumine.

I kooliastme õpilase oskused:

- Põhjendab turvalisust ja ohutust suurendavate vahendite (turvavöö, kiiver, peatugi ja helkur, käe- ja põlvekaitsmed) vajalikkust ja kasutab neid igapäevases tegevuses erinevates liikluskeskkondades.
- Jälgib ja analüüsib enda ning kaaslaste käitumist ohutuse seisukohast, eristab ohtlikku liikluskäitumist (sh tegelemine kõrvaliste tegevustega) ohutust liikluskäitumisest ning peab ohutut käitumist oluliseks.
- Käitub ohutult, arvestades kaasliiklejate ja ilmastikutingimustega / keskkonnast tulenevate ohtudega, vajadusel sekkub teiste ohutuse tagamiseks.
- Tunneb liiklusreegleid ja -märke oma erinevatest liikleja rollidest lähtudes ning järgib liiklusreegleid erinevates liikluskeskkondades.
- Kaardistab liiklusohtlikud kohad ja kavandab liikumisviisi arvestades enda ohutu koolitee.
- On teadlik enda ja oma pere liiklemise harjumustest, Eesti ja erinevate riikide liikluskultuuri olemusest ja liiklusohutuse tasemest.

5.3.2. II kooliaste – õpilane osaleb liiklejana erinevates liikluskeskkondades enamasti iseseisvalt peamiselt jalakäija ja jalgratturina ning autos ja ühistranspordis (sh rongis) kaassõitjana.

II kooliastme liikluskasvatuse temaatika:

- Ohutuse tagamine liikluses nii jalakäijana kui jalgratturina. Liiklusviisakus.
- Enda nähtavaks tegemine nii jalakäija (helkur, erksavärvilised riided) kui ka ratturina (riietus, käemärguanded, rattatuled ja -helkurid). Pimeda aja ohud.
- Libeduse ja lumerohkusega kaasnevad ohud teeületusel, piiratud nähtavus.
- Turvavöö võib päästa elu.
- Ohud nutiseadmete ja kõrvaklappide kasutamisel jalakäija ja jalgratturina.
- Õpilaste ja nende seaduslike esindajate liikluskäitumuslikud harjumused.

- Liiklusreeglite üle kordamine. Sõidukorras jalgratas. Pisimopeedi ja mopeediga liikluses.
- Ohud ja reeglid õppekäikudel ja -ekskursioonidel. Riskeeriv käitumine tänaval. Grupi mõju, oskus öelda ei, kodanikujuhus, sekkumine.

## II kooliastme õpilase oskused:

- Põhjendab turvalisust ja ohutust suurendavate vahendite (turvavöö, kiiver, peatugi ja helkur, käe- ja põlvekaitsmed) vajalikkust ja kasutab neid igapäevases tegevuses erinevates liikluskeskkondades.
- Jälgib ja analüüsib enda ning kaaslaste käitumist ohutuse seisukohast, eristab ohtlikku liikluskäitumist (sh tegelemine kõrvaliste tegevustega) ohutust liikluskäitumisest ning peab ohutut käitumist oluliseks.
- Käitub ohutult, arvestades kaasliiklejate ja ilmastikutingimustega / keskkonnast tulenevate ohtudega, vajadusel sekkub teiste ohutuse tagamiseks.
- Tunneb liiklusreegleid ja -märke oma erinevatest liikleja rollidest lähtudes ning järgib liiklusreegleid erinevates liikluskeskkondades.

5.3.3. III kooliaste – õpilane osaleb liiklejana erinevates liikluskeskkondades peamiselt jalakäija, jalgratturi ja pisimopeedi juhina ning autos ja ühistranspordis (sh rongis) ning ka noorte seltskonnas kaassõitjana.

## III kooliastme liikluskasvatuse temaatika:

- Ohutu liiklemine jalgratta, rula, rulluisude, mopeediga; kaitsevahendite kasutamine.
- Ohutus ja liiklusohhtlikud olukorrad kooliteel, koolitee kaardistamine.
- Käitumine ohuolukorras, abi kutsumine 112, kannatanu abistamine.
- Turvaline liiklemine pimedal ajal.
- Turvaline liiklemine autos kaasreisijana.
- Ohutusalsed kampaaniad (helkur, vöötrada, turvavöö, kaitsekiiver).
- Liikluskultuuri olemus teistes riikides ning selle võrdlemine Eesti liiklusohutuse tasemega.
- Eeskuju tähtsus noorematele koolikaaslastele.

## III kooliastme õpilase oskused:

- Põhjendab turvalisust ja ohutust suurendavate vahendite (turvavöö, kiiver, peatugi ja helkur) vajalikkust ja kasutab neid igapäevases tegevuses erinevates liikluskeskkondades.
- Jälgib ja analüüsib enda ning kaaslaste käitumist ohutuse seisukohast, eristab ohtlikku liikluskäitumist (sh tegelemine kõrvaliste tegevustega) ohutust liikluskäitumisest ning peab ohutut käitumist oluliseks.
- Käitub ohutult, arvestades kaasliiklejate ja ilmastikutingimustega / keskkonnast tulenevate ohtudega (liiklemine märjal, lumisel ja libedal teel ning valge ja pimedal ajal), vajadusel sekkub teiste ohutuse tagamiseks.
- Tunneb liiklusreegleid ja -märke oma erinevatest liikleja rollidest lähtudes (nt jalakäija, jalgrattur, pisimopeedi- ja sõidukijuht, kaassõitja autos ja ühistranspordis) ning järgib liiklusreegleid erinevates liikluskeskkondades.
- Kaardistab liiklusohhtlikud kohad ja kavandab liikumisviisi arvestades enda ohutu koolitee.
- On teadlik enda ja oma pere liiklemise harjumustest, Eesti ja erinevate riikide liikluskultuuri olemusest ja liiklusohutuse tasemest.

## V. ÕPIKESKKONNA MITMEKESISTAMISEKS KAVANDATUD TEGEVUSED

1. Lisaks koolimajale toimub õpe väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õpikeskkonnas.
2. Õppekäigud, -reisid ja -laagrid planeeritakse õpetajate koostöös, toetades kooli õppekava (pädevuste kujundamine, läbivate teemade rakendamine, ainetevaheline lõimumine, õpitulemuste saavutamine), võimaldades kõigil õpilastel osaleda, tagades osalejatele turvalisuse ja ohutuse ning koolitöö häireteta jätkumise. Vastutav õpetaja esitab nõuetekohase taotluse (vorm kooli kodulehel) õppejuhile kinnitamiseks hiljemalt 10 tööpäeva enne ürituse toimumist. Õppekäik sisestatakse vastutava õpetaja poolt õppeinfosüsteemi kohe peale kinnitamist.
3. Õppetöö mitmekesistamine toimub lisaks ainetundides kasutatavatele erinevatele õppemeetoditele ka ürituste ja projektide kaudu. Ülekoolilisi ja koolidevahelisi üritusi ja projekte kavandatakse eelneva õppeaasta lõpus või vajadusel täiendatakse tegevusplaani õppeaasta käigus ning kinnitatakse kooli üldtööplaanis. Ürituste ja projektide kavandamisel lähtutakse kooli arengu- ja õppekavast, algatajateks kooli erinevad üksused, töörühmad või õpilasesindus.
4. Ülekoolilised ja/või erinevaid lende kaasavad projektid, tegevuspäevad ja üritused kajastuvad kooli kodulehel kalenderplaanis. Ürituste korraldaja koostab stsenaariumi, vajalikud juhendmaterjalid, kajastab seda kooli kodulehel ja õppeinfosüsteemis hiljemalt kaks nädalat enne ürituse toimumist.
5. Õpilasi motiveeritakse osalema õppetööd toetavates tegevustes nii individuaalselt kui ka koos lennukaaslastega.
6. Õppe- ja kasvatustööd toetavad kooli huvikool Inspira, tugispetsialistid (valla toetava hariduse keskusest), kooli raamatukogu ja kooli koolituskeskus Osilia.
7. Õppekava rakendamist toetavad järgmised tegevused:
  - osalemine üle-eestilistes, rahvusvahelistes ja kohalikes projektides,
  - ainenädalad, -päevad, koolisisesed ainevõistlused, konkursid,
  - maakondlikud, üleriigilised ja rahvusvahelised ainevõistlused, olümpiaadid ja konkursid,
  - üld-, valdkonna- ja ainepädevuste kujundamist toetavad õppekäigud ja õuesõppe päevad,
  - osalemine lennu lõiminguprojektides ja laagrites.

8. Traditsioonilised ühisüritused:

### **Aktused:**

Kooliaasta avaaktused „Tere, kool!“ (2.-8. klass, 9. klass, 1. klass)

Jõuluaja (talve) kontsertaktus

Eesti Vabariigi aastapäeva aktused „Eesti päev“

Sõrmuste aktus

Tutipäeva aktus

Pärlipäev

Põhikooli lõpuaktus

**Laagrid:**

5.klassi kevadlaager

7.klassi lennulaager

8.klassi talvelaager

9.klassi lennulaager

**Tähtpäevad:**

Õpetajate päev

Pärandivaderid

Mardi- ja kadripäev

Emakeelepäev

Sõbrapäev

**Liikumine:**

Liikumispäev „Noorus liigub!“

Võimlemisfestival

**Teater:**

Esimene Vaatus

Teine Vaatus

Kolmas Vaatus

**VI. LOOVTÖÖ KORRALDAMISE PÕHIMÕTTED III KOOLIASTMES**

III kooliastmes korraldab kool õpilastele läivatest teemadest lähtuva ja õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks Nooruse koolis on kahepäevane lennuülene koosloomemaratoni.

Loovtöö toimub probleemõppe vormis vastavalt etteantud ajakavale ning rühmale määratud mentori juhendamisel. Täpsema teema ja probleemi valivad õpilased rühmades koostöö käigus.

III kooliastme loovtöö hindamisel arvestatakse kujundava hindamise põhimõtteid, mille käigus hinnatakse õpilase kriitilist mõtlemisoskust, oskusi, teadmisi, koostöövõimet, mida õpilane on omandanud. Hindamine on mitteeristav, loovtöö loetakse arvestatuks, kui õpilane on aktiivselt osalenud kaks päeva protsessis ja täitnud refleksioonivormi.

**VII MITTEFORMAALÕPPE ARVESTAMISE PÕHIMÕTTED**

Õpilase mitteformaalõppes (huviringid, mõni teine haridusasutus, Erasmus+ projektid, vahetusõpilaseks olemine jmt) õpikogemuse/läbitud õppe arvestamise eesmärk on toetada elukestva õppe põhimõtete rakendumist ning pakkuda igale õpilasele õpimotivatsiooni toetavaid valikuterohkeid ja kättesaadavaid õppimisvõimalusi, mis tagavad õpilasele sujuva liikumise haridustasemete ja –liikide vahel.

Kool arvestab õpilase seadusliku esindaja taotluse alusel õpilase õppimist mitteformaalõppes või mõnes teises haridusasutuses koolis õpetatava osana, tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.

Formaalõppe ja mitteformaalõppe lõiminguks on võimalik rakendada erinevaid vorme:

- Mitteformaalõppe käigus omandatu arvestamine kooli õppekava osana;
- Kooli õppekava elluviimine mitteformaalõppe keskkonnas;
- Huviala õpe koolipäeva osana.

Mitteformaalõppe arvestamise menetlusprotsessi algatab õpilase seaduslik esindaja. Koolil on õigus nõuda täiendavaid materjale, et paremini mõista, kas taotletavad õpitulemused on omandatud. Õpilase mitteformaalõppes või mõnes teises haridusasutuses läbitud õppe arvestamine kooli õppekava osana on protsess, mis koosneb järgmistest etappidest: taotleja nõustamine, taotluse koostamine ja esitamine direktorile, taotluse hindamine, direktori otsus, (vajadusel) otsuse vaidlustamine ja vaidemenetlus.

## **VIII ÕPILASTE ARENGU JA ÕPPIMISE TOETAMISE NING HINDAMISE KORRALDUS**

### **1. Hindamise alused**

#### **1.1. Hindamise eesmärk on**

- toetada õpilase arengut;
- anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
- innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- anda alus õpilase järgmisel klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

1.2. Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel kui ka õppeteema lõpus. Selleks rakendatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida väljendatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena.

1.2.1. Diagnostilise hindamise käigus selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist.

1.2.2. Õppeprotsessi käigus kasutatakse kujundavat hindamist, kui õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta.

1.2.3. Kokkuvõttev hindamine toimub üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist kui ka õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust. Kokkuvõttev hinne võib kujuneda õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena, seejuures arvestades, et hinnatel võib sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal.

1.2.4. Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel. Õpilasele on õppeprotsessi alguses teada, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima.

1.3. Teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse:

- I kooliastmes kirjalikke sõnalisi hinnanguid. Hindamisel rakendatakse kujundava hindamise põhimõtteid (õpilase arengu toetamine).
- II-III kooliastmes protsenthindamist, punktiarvestust või mitteeristavalt arvestatud (AR), mittearvestatud (MA).

1.4. Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning oma tulemuste kohta. Õpilasel on õigus teada, milline sooritus või hinnang on aluseks kokkuvõtvale tulemusele ja hinnangule.

1.5. Õpilase ja õpilase seadusliku esindaja teavitamine kooli poolt:

- tagab ülevaate hindamise korraldusest (õpetaja aine eesmärgid ja õpiväljundid, kuidas hinne kujuneb (hindamisjuhend) õppeinfosüsteemis);
- aineõpetajad annavad kirjalikku tagasisidet (tulemused, hinnangud, tunnustused, märkamised, puudumised) õppeinfosüsteemis;
- mentor omab ülevaadet õpilase kokkuvõtvatest tulemustest ja/või hinnangutest ning annab vajaduspõhiselt kirjalikku tagasisidet;
- mentor kutsub vähemalt üks kord õppeaastas õpilase ja tema seadusliku esindaja arenguevestlusele.

1.6. 1.–4. kl õpilastel on kohustus kasutada õpilaspäevikut.

1.7. Hariduslike erivajadustega õpilaste teadmiste/oskuste hindamine toimub vastavalt individuaalses õppekavas sätestatud erisustele, arvestades õpilase arengulisi vajadusi.

## **2. Kujundav hindamine (õppijat toetav hindamine)**

2.1. Kujundava hindamisena (märke KH) mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

2.2. Õppetunni või muu õppetegevuse vältel saab õpilane õpetajalt, kaaslastelt või enesehinnangu abil enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme lõpuks taotletavate teadmiste, oskuste ja hoiakute ja läbivate teemade) kohta.

2.3. Õpilane kaasatakse hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ning tõsta õpimotivatsiooni.

2.4. Koolipere annab õpilasele igapäevaste tegevuste ja sündmuste vältel tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

2.5. Arenguestlusel analüüsitakse õpilase arengut ja toimetulekut tulenevalt õpilase individuaalsest eripärast ja õpilase, tema seadusliku esindaja või kooli poolt oluliseks peetavast (näiteks käitumine ja emotsionaalne seisund, hoiakud ja väärtushinnangud, motivatsioon, huvid, teadmised ja oskused). Arenguestlus võimaldab anda tagasisidet õppekava üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide, läbivate teemade eesmärkide, ainevaldkondlike eesmärkide ja ainealaste õpitulemuste kohta. Arenguestlusel seatakse uued eesmärgid õppimisele ja õpetamisele. Arenguestluse oluline osa on õpilase enesehindamine.

2.6. Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta. Õpimapp sobib arenguestluse alusmaterjaliks.

### **3. Teadmiste ja oskuste hindamine**

Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes. Üldjuhul on õppepäevas üks kontrolltöö, kui osapooled ei lepi kokku teisiti. Kontrolltöö sisaldab ulatuslikku materjali (võib hõlmata mitme tunni, teema, peatüki või aineosa ainekavast) ja selleks on vaja eelnevalt valmistuda. Pikemat ettevalmistusperioodi nõudvad hindelised ülesanded (esitlus, referaat, kohustusliku kirjanduse lugemiskontroll, projektitöö, loovad tööd, miniuurimus jmt) ei kajastu Stuudiumi kontrolltööde plaanis. Kontrolltöö peab olema ette planeeritud ja osapoolte vahel kokku lepitud vähemalt 5 (viis) õppepäeva enne kontrolltöö toimumist. Kontrolltöö aeg fikseeritakse Stuudiumis. Õpilaste teadmisi võib hinnata igas tunnis, millega kontrollitakse eelneva tunni või ühe alateema teadmisi (sh tunnikontroll). Tulemustest teavitatakse õpilast järgmiseks ainetunniks. Kontrolltööde ja järeltööde hinnetest teavitatakse õpilast hiljemalt ühe nädala jooksul.

3.1. Õpitulemusi hinnatakse õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel.

3.2. Ainealaste teadmiste ja oskuste hindamise tulemusi väljendatakse protsendiga (0–100%) (v.a I kooliaste ja II–III kooliastme mitteeristav hindamine).

3.3. Hindamine protsentsüsteemis:

- 1) tulemusega 90-100% („väga hea“) hinnatakse suulist esitust (vastust), kirjalikku või praktilist tegevust või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele tulemustele täiel määral;
- 2) tulemusega vahemikus 75-89% („hea“) hinnatakse õpitulemust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

- 3) tulemusega vahemikus 50-74% („rahuldav“) hinnatakse õpitulemust, kui saavutatud tulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada, ilma et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;
- 4) tulemusega vahemikus 20-49% („puudulik“) hinnatakse õpitulemust, kui õpilase areng nende tulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;
- 5) tulemusega vahemikus 0-19% („nõrk“) hinnatakse õpitulemust, kui see ei vasta õppekava nõuetele ning õpilase areng tulemuste osas puudub.

3.4. Tulemuse väljendamiseks hinnatakse töö täpse protsendiga. Jooksvate tulemuste puhul kirjeldatakse kommentaaris lisaks protsendi väljendamisele kujundava hindamise põhimõttel oskuste ja teadmiste taset. Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust vastavalt saavutatud protsendile.

3.5. Suulise vastuse korral võib kasutada 5% sammuvahega hindamist (100%, 95%, 90% jne).

3.6. Mitteeristavat hindamist rakendatakse II-III kooliastmes kehalises kasvatuses/liikumisõpetuses, muusikas, kunstis, käsitöös ja kodunduses, tehnoloogiaõpetuses, valikainetes, II kooliastme inimese- ja ühiskonnaõpetuses. Mitteeristavaks hinnanguks on arvestatud (märke AR) ja mittearvestatud (märke MA). Õpetaja fikseerib oma ainepäevikus hindamise kriteeriumid. Poolaasta alguses teeb vastava õppeaine õpetaja õpilastele teatavaks aines nõutavad teadmised ja oskused, samuti nende hindamise aja ning vormi.

3.7. Õpilasele, kellel hindelise õppetegevuse tulemus on puudulik, nõrk või mittearvestatud, märgib õpetaja õppeinfosüsteemis lisaks ka põhjenduse (kommentaari) õpitulemuse mittesaavutamise kohta.

3.8. Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud tulemusele puudulik, nõrk, mittearvestatud või sooritust ei ole olnud võimalik hinnata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Järelevastamist ja järeltööd hinnatakse koolis kehtivas hindamissüsteemis.

3.9. 1.–3. klassi õpilaste teadmiste ja oskustele antakse sõnalisi hinnanguid. Hinnangud kajastuvad õpilaspäevikus ja/või kirjalikul töö. Sõnaliste hinnangute andmisel toetutakse kujundava hindamise põhimõtetele. Hinnang on õpilase positiivse enesehinnangu kujunemise aluseks.

3.10. Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata tulemusega nõrk.

## **4. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord**

4.1. Õpiabi ainekonsultatsiooni tunnis:

4.1.1. Õpilasel on võimalus täiendavaks õppeks aineõpetaja konsultatsioonitunnis, mis toimub vähemalt üks kord nädalas aineõpetaja poolt määratud ajal või erikokkuleppel aineõpetajaga.

4.1.2. Õpetajate konsultatsioonide ajad on nähtavad õpetaja õppeinfo juures hindamise põhimõtete all.

4.2. Järelevastamine:

4.2.1. Järelevastamine on õpilase võimalus teha puudumise tõttu tegemata või puudulik või nõrk või mitteamvestatud tulemusele õpiülesanne uuesti.

4.2.2. Järelevastamise võimalused konkreetses aines on kirjeldatud aineõpetaja hindamise põhimõtete juures õppeinfosüsteemis.

4.2.3. Järelevastamised toimuvad kokkulepitud ajal oma aineõpetaja juures (suulised, kirjalikud, praktilised tööd või tegevused) või eelregistreerides järelevastamisele (4.-9. klass) (kirjalikud). Eelregistreerimisega järelevastamised korraldatakse vastavalt kooli võimalustele. Järelevastamise ajad ja ruumid on kirjas kooli kodulehel päevakavas. Järelevastamisele saab õpilane end registreerida kooli kodulehel hiljemalt kaks koolipäeva enne järelevastamise toimumise aega.

## **5. Kokkuvõtvad tulemused ja järgmisse klassi üleviimine**

5.1. Kokkuvõttev hindamine on tulemuste koondamine poolaastulemusteks ja poolaastulemuste koondamine aastatulemusteks.

5.2. Kokkuvõtvad poolaasta- ja aastatulemused esitatakse II-III kooliastmes protsentsüsteemis (v.a mitteeristavalt hinnatavad õppeained).

5.3. Kokkuvõtva mitteeristava hindamisena arvestatud (AR) või mitteamvestatud (MA) kasutatakse II-III kooliastmes kehalises kasvatuses, muusikas, kunstis, käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses, valikainetes, 5. klassi inimeseõpetuses, 6. klassi ühiskonnaõpetuses. Õpilase koolist lahkumisel ja põhikooli lõpetamisel teisendatakse mitteeristavad aastahinded viiepallisüsteemi. Õpetaja fikseerib ainekaardis kokkuvõtvaks hinnanguks arvestatud (AR) piisava õpitulemuse. Oodatavast madalamal tasemel tulemust väljendatakse hindega mitteamvestatud (MA).

5.4. 8. kl loodusainete praktikat hinnatakse nelja valdkonna õpetajate koostöös õppeaasta lõppedes mitteeristavalt vaid aastahindena.

5.5. I kooliastmes kasutatakse kokkuvõtva hindamisena kirjeldavat sõnalist hinnangut. Kokkuvõttev sõnaline hinnang kirjeldab õpilase arengut, õppeprotsessis osalemist, kooliastme pädevuste ja õpioskuste kujunemist ning õpitulemusi, tuuakse esile õpilase edusammud ning juhatakse tähelepanu arendamist vajavatele oskustele ja lünkadele teadmistes.

5.6. I kooliastme kujundava hindamise tunnistusele kantakse igas õppeaines püstitatud osaoskuste täitmise määr erinevates õppeainetes. Kokkuvõtva hinnangu aluseks on õpetaja tähelepanekud. Klassijuhataja ettepanekul ja õppenõukogu otsusega viiakse õpilane õppeaasta lõppedes üle järgmisse klassi.

5.7. Kui õppeperioodi vältel on arvestuslik sooritus/hinnang puudulik, nõrk, mitteamvestatud või jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse kokkuvõtva poolaasta tulemuse väljapanekul antud teadmised ja oskused vastavaks tulemusele nõrk või antakse sooritusele mitteamvestatud hinnang.

5.8. Õpilasele, kelle kokkuvõttev poolaasta ja/või aastatulemus on puudulik või nõrk või mitteamvestatud, märgib õpetaja õppeinfosüsteemi koos sooritustulemusega või märkega MH (mittehinnatud) ka kommentaari õpitulemuste mittaavutamise kohta.

Õpilasel on võimalus kuni kahe nädala jooksul kokkuleppel õpetajaga kokkuvõtvat tulemust parandada. Ebaõnnestumisel koostatakse õpilasele antud õppeaines individuaalne õppekava (IÕK) või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt logopeediline abi, õpiabi matemaatikas või eesti keeles

(4.–9. klass), koostöö erispetsialistiga) vastavalt vajadusele ja võimalusele, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.

Kui õpilasele antakse ajapikendust määratud tähtjaks, märgitakse kokkuvõtva tulemuse kohale mittehinnatud (MH), selgituseks kommentaari väljale lisatakse tähtaeg ning ülesanne, mis tuleb sooritada.

Õpiraskustega õpilasele rakendatav tugisüsteem määratakse koostöös aineõpetaja, HEVKO ja õppejuhiga.

5.9. Koostöös kooliastme õpetajatega viiakse läbi vabariiklikud ja koolisisesed tasemetööd/testid. I kooliastme lõpus sooritatakse test, kus hinnatakse kooliastme lõpuks saavutatud õpiväljundeid. II kooliastme lõpus sooritatakse aineõpetajate koostöös valminud lõimingupõhised üleminekutestid, eesti keele, matemaatika ja digipädevuste omandamise välja selgitamiseks.

5.10. Aastahinnete alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeaasta lõppu.

5.11. Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tuleks välja panna aastatulemus „puudulik“ või „nõrk“ või anda samaväärne sõnaline hinnang. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu õppetegevuse lõpus. Täiendav õppetöö toimub õppekalendris kehtestatud ajal. Õpilane täidab õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Aasta kokkuvõttev sooritus pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

5.12. Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aasta kokkuvõttev sooritus puudulik või nõrk või mitterahuldav hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

5.13. Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamas õppeaines aasta kokkuvõttev tulemus puudulik või nõrk või mitterahuldav hinnang. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

5.14. 9. klassi õpilasele pannakse aastatulemused välja ning hiljemalt 1. juunil on kool edastanud andmed EHIS, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

5.15. Punktis 10 ja 14 sätestatud tähtaegu ei kohaldata õpilase suhtes, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ette nähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajaks.

5.16. Põhikooli lõpetamine toimub riiklikus õppekavas sätestatud tingimuste kohaselt.

5.17. Õpilase põhikooli lõpetamisel teisendatakse 9.klassi lõputunnistusele protsentitulemused hinneteks viiepallisüsteemis vastavalt riiklikule õppekavale:

| Protsentitulemus | viiepallisüsteem |
|------------------|------------------|
| 90-100%          | „5“              |
| 75-89%           | „4“              |
| 50-74%           | „3“              |

|        |     |
|--------|-----|
| 20-49% | „2“ |
| 0-19%  | „1“ |

5.18. Õpilase koolist lahkumisel teisendatakse selle õppeaasta kokkuvõtvad tulemused ning hetkeperioodi jooksvad sooritused viiepallisüsteemi.

## 6 Tulemuste vaidlustamine

7.1. Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus tulemust vaidlustada kümne päeva jooksul pärast tulemuse või hinnangu Stuudiumis avaldamist, esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendustega.

7.2. Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest punktis 1 nimetatud taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

## IX HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE PÕHIMÕTTED, TUGITEENUSTE RAKENDAMISE KORD

1. Kooli õppe- ja kasvatustöö eesmärgiks on luua igale õpilasele võimalus saada oma võimetele vastav heal tasemel haridus.

2. Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilane on õpilane, kelle andekuse, õpiraskuste, tervises seisundi, pikemaajalise õppes eemalviibimise vms tegurite tõttu tehakse muudatusi või kohandusi õppekorralduses, koormuses, sisus või taotletavates õpitulemustes.

3. HEV õpilastega tööd koolis koordineerib HEV õppe koordineerija (HEVKO) koostöös Saaremaa Toetava Hariduse Keskusega. HEVKO toetab ja nõustab õpetajaid ning korraldab koostööd tuge vajavate õpilaste vanematega.

4. Kui õpilasel tekib takistusi õppimiskohustuse täitmisel või esineb mahajäämus õpitulemuste saavutamisel, pakutakse esmalt õpilasele üldist tuge, milleks on

- õpetaja pakutav lisajuhendamine;
- võimalusel tugispetsialistide teenuse kättesaadavus;
- võimalusel õpiabitundide korraldamine individuaalselt või rühmas.

5. Üldist tuge saavale õpilasele avatakse individuaalse arengu jälgimise kaart, kuid õpilast ei käsitleta haridusliku erivajadusega (HEV) õpilasena. Kohandusi ja muudatusi võib teha õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õpikeskkonnas, mis fikseeritakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaardil. Muudatuste tegemisse kaasatakse õpilase seaduslik esindaja

6. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes riikliku või kooli õppekavaga, tuleb muudatuste rakendamiseks koostada individuaalne õppekava (IÕK). IÕK rakendamise otsuse koostab koostöös aineõpetajatega kooli HEV õpilaste õppe koordineerija (edaspidi HEVKO).

7. Kui individuaalse õppekavaga ettenähtud muudatused ja kohandused ei võimalda riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemusi saavutada, suunatakse õpilane koolivälise nõustamiskomisjoni (Rajaleidja) spetsialisti vastuvõtule. Nõustamiskomisjonile suunamiseks täidavad aineõpetajad koostöös kooli HEVKO-ga nõutava dokumentatsiooni.

8. Kui kooli poolt pakutud üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, siis võib õpilasele rakendada tõhustatud või erituge, mida saab rakendada vaid koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja õpilast käsitletakse HEV- õpilasena .

#### 9. Tegevused HEV-õpilastega

- Tööd HEV- õpilastega koordineerib HEVKO .
- HEVKO korraldab koolisisest meeskonnatööd, mida on vaja HEV õpilaste õppe ja arengu toetamiseks ning koordineerib koolivälises võrgustikutöös, toetab ja juhendab õpetajat, seaduslikke esindajaid haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ja teeb direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, täiendavate uuringute läbiviimiseks ja koolis pakutavate toetavate meetmete rakendamiseks.

10. Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika või käitumishäire või muu tervises seisundi või puude tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:

- pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes või mitmes või kõikides ainetes;
- pidevat tugispetsialistide teenust ja osaajaga õpet individuaalselt või rühmas;
- pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal; õpet eriklassis.

11. Erituge rakendatakse õpilasele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühikahäirest, intellekti- või meelepuudest või liitpuudest vajab:

- puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga;
- osaajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevalt individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

12. Koolis rakendatakse erinevaid tugimeetmeid nii üldise, tõhustatud kui eritoe õpilastele, mida vajaduste ja võimaluste piires täiendatakse, muudetakse.

##### 12.1. Õpiraskused:

- aineõpetaja konsultatsioon toimub vähemalt üks kord nädalas,
- tõhustatud ja eritoe raames õpe väikerühmas eesti keeles ja matemaatikas, võimalusel teistes ainetes 2.-6. klassini;
- võimalusel õpiabirühm matemaatikas ja eesti keeles 4.-6. klassini;
- võimalus kaks nädalat peale trimestri lõppu hinnete parandamiseks;
- eripedagoogiline õpiabirühm (1.–3. klass),
- võimalusel tasandusõpe eesti keeles ja matemaatikas 7. klassis;
- individuaalse õppekava (IÕK) rakendamine,
- võimalusel individuaalne õpe,
- võimalusel eripedagoogi teenus:
- võimalusel abiõpetaja tugi klassis;
- täiendav õppetöö pärast viimast õppeperioodi.

##### 12.2. Käitumisraskused:

- vestlus aineõpetajaga/klassijuhatajaga,

- käitumiskaart süstemaatilisele õppeprotsessi eirajale õppetunnis,
- nõustamine tugispetsialistiga,
- laiendatud koosseisus (politsei, lastekaitse vm) õpilasabi ümarlaud/arenguveestlus,
- õppenõukogu otsusel ajutine õppes osalemise keeld.

### 13. Tugimeetmed kehalises kasvatuses.

- Õpilase ajutisest või püsivast tervislikust seisundist lähtuvalt diferentseeritakse õppesisu ja õpitulemusi, vajadusel koostatakse individuaalne õppekava (IÕK).
- Õppeprotsessis võidakse arvestada õpilase varem või väljaspool kooli omandatud oskuste, teadmiste ja kogemustega ( VÕTA – varasema õpingute ja töökogemuste arvestamine). See võimaldab õppeaja efektiivsemat kasutamist, individuaalsemat lähenemist ja keskendumist arendamist vajavatele oskustele.
- Õpilase vajadusest lähtuvalt kaasatakse õpilase arengu toetamisse kooli tugisüsteemi ning vajalikud andmed kantakse õpilase IAJK-sse.

14. Tugimeetmete rakendamise tulemuslikkust hindavad kõik meetme rakendamises osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vastavalt kokkulepitule (mitte harvem kui üks kord aastas). HEVKO teeb ettepanekud õpilaste seaduslikele esindajatele ja vajadusel kooli direktorile edasisteks tegevusteks. HEV tuvastamiseks läbiviidud hindamise tulemused ning õpetajate ja spetsialistide tähelepanekud ja soovitusel dokumenteeritakse õpilase IAJK-s.

15. Andekaid õpilasi toetavad õpetajad individuaalselt. Vastavalt õpilase ja tema seadusliku esindaja sooviavaldusele koostatakse õpilasele ühes või mitmes õppeaines individuaalne õppekava.

16. Kool võib õpilase seadusliku esindajasooviavalduse põhjal arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust koolis läbitava õppe osana, kui see võimaldab saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratletud õpitulemusi.

## **X KARJÄÄRITEENUSTE KORRALDAMINE, SEALHULGAS HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA LASTELE NING KARJÄÄRITEENUSTE SEIRE**

1. Kooli alusväärtustest ja eesmärkidest tulenevalt aitab kool õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks.

2. I ja II kooliastme õpilase karjääriskujundamise pädevuste arendamine toimub õppeprotsessis läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine” käsitlemise kaudu. Sellest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlelused, näited ja meetodid, viiakse läbi aineülesed, lennupõhiseid ja ülekoolilisi projekte, projektipäevi ja õppeaasta lõpus toimuvaid praktikapäevi. Tunnivälise tegevuse käigus saavad õpilased õppekäikude jms raames toetust karjääriotsuste ja eneseteostuse planeerimiseks.

3. III kooliastmes tegeletakse süsteemsemalt enesemääratlusoskuse, karjääriteadlikkuse ja ettevõtlikkuse arendamisega. Karjääriteenust osutavad aineõpetajad. Karjääriteenuste hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamine ning kataloogide tutvustamine edasiõppimise või õppekavavälise õppimise võimaluste kohta aineõpetaja tasandil. Õpilaste nõustamine toimub aineõpetajate ja mentorite koostöös.

Karjääriteenuste kättesaadavus tagatakse õpilaste teavitamise kaudu edasiõppimisvõimalustest ja tööturu üldistest suundumustest:

- ainetundides läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“ käsitlemisel;
- erinevate ürituste kaudu;
- edasiõppimist tutvustavate õppepäevade kaudu nii koolis kui väljaspool kooli;
- koostöös Töötukassaga, Saaremaa Arenduskeskusega, Kuressaare Ametikooliga, noortekeskusega.

Koolis toimub karjääriteenuste järjepidev seiramine kvaliteedi tõstmiseks. Karjääriteenuste seiret teostab karjääriteenuste koordinaator.

## **XI ÕPILASE JA ÕPILASE SEADUSLIKU ESINDAJA TEAVITAMINE NING NÕUSTAMINE**

1. Klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks tuleb selgitada välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valida sobivad õppemeetodid ning korraldada diferentseeritud õpet. Õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, koostatakse individuaalne õppekava ning tagatakse täiendav pedagoogiline juhendamine väljaspool õppetunde (konsultatsioonitunnid). Õpilasel, kellel esinevad käitumis ja/või õpiraskused, avatakse individuaalse jälgimise kaart, mida täidetakse vähemalt kord aastas.

2. Vajaduse korral nõustatakse õpilase seaduslikku esindajat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.

3. Õpilase arengu toetamiseks viib mentor vähemalt üks kord õppeaasta jooksul läbi arenguveestluse.

4. Mentor korraldab õpilaste ja nende seaduslike esindajate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

5. Kooli kodulehe, koolis kasutatava õppeinfosüsteemi, õpilaspäeviku (1.–4. klass) ja mentori abiga tagatakse õpilasele ning õpilase seaduslikule esindajale teabe kättesaadavus õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamine ja nõustamine õppetööd käsitlevates küsimustes.

## **XII ÕPETAJATE KOOSTÖÖ JA TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED**

1. Kool toimib oma liikmete koostööna, mis lähtub kooli põhiväärtustest ja mida toetab vastastikusel usaldusel põhinev organisatsioonikultuur. Õpetajad tuginevad oma tööülesannete ja koostöö planeerimisel õpetaja kutsestandardile.

2. Õpetaja tasand

- Õpetaja koostab kooli õppekava ainekavast lähtuvalt oma töö kava.
- Õppe- ja kasvatustöö eesmärkide saavutamiseks planeerivad õpetajad teemapõhiseid lõimitud ülesandeid.
- Õpetaja arendab pidevalt oma enesejuhtimise oskust ja võimekust toetada õpilast ennastjuhtivaks õppijaks kujunemisel. Seeläbi saab õpetaja planeerida ja analüüsida

regulaarselt enesehindamiseks kasutusele võetud tööriistade abil oma professionaalset arenguteed.

### 3. Kooli tasand

- Kooli pedagoogiline personal teeb koostööd õppenõukogus.
- Õpetajad, mentorid ja tugispetsialistid kuuluvad erinevatesse koostöögruppidesse, mis moodustatakse kas ainevaldkonna põhiselt või üleselt. Koostöögrupid tegelevad ainekavade koostamise ja uuendamisega, koolikorralduslike ja arendustegevustega ning päevakohaste õppe- ja kasvatustöö teemadega. Koostöögrupid on kooli juhtkonnale nõuandev organ.
- Koostöö toetamiseks toimuvad regulaarselt õppe- ja kasvatustööd puudutavad koostöötunnid.
- Koolis tööd alustavaid õpetajaid juhendavad ja toetavad koolitöösse sisseelamisel mentorõpetajad või juhtkonna poolt määratud õpetajad.
- Kooli töötajad jagavad enda ja täienduskoolitustelt saadud teadmisi ning kogemusi kolleegidega. Ühiste kohtumiste kokkukutsumise õigus on igaühel.

### 4. Kooliväline tasand

- Õpetajad teevad koostööd teiste valla haridusasutuste õpetajatega õpilasvõistluste, sündmuste läbiviimiseks ning valla haridusvõrgu arengukava elluviimiseks.
- Õpetajad teevad koostööd teiste maakondade haridusasutuste õpetajatega vabariiklike õpilasvõistluste ja sündmuste läbiviimiseks.
- Õpetajad teevad koostööd kogukonnaga heategevuslike projektide, töövarjupäevade ja kogukonnapraktika läbiviimiseks.

## Lisa 1. Üldpädevuste kujundamine kooliastmeti

Üldpädevused ja nendest lähtuvad kooliastmetes taotletavad pädevused:

| Pädevused I kooliastme lõpuks                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Pädevused II kooliastme lõpuks                                                                                                                                                                                                                                                                      | Pädevused III kooliastme lõpuks                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>1) <u>kultuuri- ja väärtuspädevus</u></b> – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast, tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt, hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust, teadvustada oma väärtushinnanguid.</p>                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p>* teab oma rahvuslikku lookuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt</p> <p>* austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seotuvaid käitumisreegleid</p> <p>* oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest</p>                                                                                                                                                                                                             | <p>* väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvaste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust</p> <p>* väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada</p> | <p>* tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires</p> <p>* mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes</p> <p>* suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist</p> |
| <p>Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamist tagavad kooli ja kodu koostöö, arenguvestlused, klassijuhatajatöö, õpilasüritused. Koolis toimuvad pidulikud üritused ja aktused riiklike ja kooliga seotud tähtpäevade tähistamiseks, austatakse kooli traditsioone.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p><b>2) <u>sotsiaalne ja kodanikupädevus</u></b> – suutlikkus ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust, teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme, austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära, teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides, aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p>* peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>* hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest</p>                                                                                                                | <p>* tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse</p>                                                                                                                                                                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | * tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselunorme                                                                                                                                                                                                  | eelarvamustevabalt ja lugupidavalt<br>* on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust |
| <p>Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamine toimub eelkõige kokkulepete sõlmimist ja nendest kinnipidamist jälgides. Õppeprotsessi kavandamine on avalik, st õppeperioodi alguses tutvustab õpetaja õpilastele ainekaarti, millega teavitab, mida õpitakse ja millised on oodatavad õpitulemused. Eraldi tähelepanu pööratakse kõikides õppeainetes õpilaste koostööoskuste arendamisele meeskonnas töötamisel. Igal õppeaastal toimub õpilasesinduse (ÕE) valimine. ÕE on kaasatud õpilastega seotud otsuste tegemisse. Kooli vilistlastele, seaduslikele esindajatele ja teistele asjast huvitatutele pakutakse võimalust külalistunnis rääkida oma kooliajast. Võimalusel kaasatakse ühistegevustesse huvigrupid (õpilase seaduslikud esindajad, ettevõtted).</p> |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                        |
| <p><b>3) enesemääratluspädevus</b> – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                        |
| <p>* hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve</p> <p>* oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>* oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides,</p> <p>* väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest</p> | <p>* väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne</p>                                                                        |
| <p>Enesemääratluspädevuse kujundamine toimub arenguvestluste kaudu, mille käigus õpivad õpilased määratlema oma tugevaid ja nõrku külgi ning kavandama parendustegevusi. Kooli tugikeskuse töötajad nõustavad vajadusel õpilasi ja nendeseaduslikke esindajaid. Õppeaasta jooksul toimub mitmeid tervislikku eluviisi ja õpilaste liikumist toetavaid üritusi.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                        |
| <p><b>4) õpipädevus</b> – suutlikkus organiseerida õpikeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet, planeerida õppimist ja seda plaani järgida, kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades, seostada omandatud teadmisi varem õpituga, analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                        |
| <p>* tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>* oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris-</p>                                                                                                                                  | <p>* on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu</p>                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>kohustuste ning puhkamise vahel</p> <p>* suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada</p> <p>* mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitatud väljendeid ja lihtsamaid fraase</p>                                                                                                                                                                                                  | <p>ja rühmatöö võtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest</p> <p>* oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel</p> <p>* on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast</p>                                 | <p>* mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p>Õpipädevuse kujundamisel õpetatakse kõikides õppeainetes nii funktsionaalset lugemisoskust kui ka kirjutamisoskust. Osaletakse aineolümpiaadidel ja projektides. Õppeaasta jooksul toimuvad erinevad õppekäigud. Õpilased koostavad erinevaid loovtöid. Õpetajad innustavad õpilasi, et säiliks avastamise ja teadasaamise tahe.</p>                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p><b>5) suhtluspädevus</b> – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeles, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili, väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p>* teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda ning on valmis seda tegema</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>* oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlus-situatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet</p> <p>* tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel</p> | <p>* suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid</p> <p>* valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste</p> |
| <p>Suhtluspädevuse kujundamine toimub kõikides ainetundides suuliste vastamiste, vestluste, arutelude ja rühmatööde käigus. Igas aines väärtustatakse korrektset ja asjakohast kirjalikku eneseväljendust. Eraldi tähelepanu pööratakse õpilaste esinemisalase pädevuse kujunemisele (esinemine kooli aktustel, loovtööde kaitsmisel, emakeelepäeval jne).</p>                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>6) <u>matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus</u></b> – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid, mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid, kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.</p>                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p>* arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades</p> <p>* käitub loodust hoidvalt</p> <p>* oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammija kaarti lugeda</p>                                                                                                     | <p>* on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades</p> <p>* väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodus-teaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest</p> | <p>* suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist</p> <p>* oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi</p> |
| <p>Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalase pädevuse kujundamiseks pööratakse ainetundides tähelepanu erinevate andmetöötlusviiside kasutamisele ja arendatakse matemaatilist mõtlemist. Õpilased osalevad matemaatikavõistlustel Känguru ja Nuputa ning koostööd tehakse TÜ teaduskooliga.</p>                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p><b>7) <u>ettevõtlikkuspädevus</u></b> – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia, korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele, võtta arukaid riske.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p>* oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>* oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuste saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida</p>                                                                                                                                                                             | <p>* on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärged ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest</p>                                                                                                                                                                                         |
| <p>Ettevõtlikkuspädevuse arengut koolis toetavad õpilasesinduse tegevused, projektid, õppekäigud, valikõppeained, loovtööd ja erinevad ühisüritused. Tundides kasutatakse erinevaid aktiivõppe meetodeid.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p><b>8) <u>digipädevus</u></b> – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda</p>                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                              |                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades, olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti, järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus |                                                                                              |                                                                                                     |
| * oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | * oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste | * suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada |
| Digipädevuse kujundamine toimub kõikides ainetundides, juhendades õpilasi informatsiooni otsima, valima, korrastama, töötleva ja kasutama. Õppetöös kasutatakse erinevaid õpikeskkondi. Digipädevuste arendamiseks toimuvad I ja II kooliastmes valikõppeainena digiõpetuse tunnid, mis hõlmavad nii arvutikäsitusõpetust kui ka programmeerimist.                                                          |                                                                                              |                                                                                                     |

## Lisa 2. Läbivate teemade kavad

### 1. Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine”

1. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.
2. Õpilast suunatakse
  - 2.1. teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ningharidustee jätkamisega seotud karjääriplaanide konkreetsemaks muutumisele;
  - 2.2. arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisioskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
  - 2.3. arendama oskust seada endale eesmärgid ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
  - 2.4. kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
  - 2.5. tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

#### 1.1. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ningtoetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

#### 1.2. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja

enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

### 1.3. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppetegevuste kaudu võimaldatakse õpilasel saada ülevaade tööturu üldisest olukorrast ja tuleviku prognoosidest, erinevatest töödest eri tegevusvaldkondades ameti- ja kutsealadel ning kasutada seda infot nii tulevase õpitava eriala valimisel kui ka pikemaajalisel karjääri kujundamisel. Erinevate ametite ja elukutsete tutvustamisel pööratakse tähelepanu töö iseloomule, töökeskkonnale, töötingimustele, vajalikele teadmistele, oskustele ja isikuomadustele. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.

## 2. Läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng”

1. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
2. Õpilast suunatakse
  - 2.1. aru saama loodusest kui terviksisüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
  - 2.2. aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
  - 2.3. väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
  - 2.4. arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklikke keskkonnavalikuid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
  - 2.5. võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

### 2.1. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

### 2.2. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide

ärahooldamises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonda väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

### 2.3. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui tervik-süsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalse ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

## 3. Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”

1. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.
2. Õpilast suunatakse
  - 2.1. väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatusi ja vabatahtlikkusele põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaldatut lahendamist;
  - 2.2. olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
  - 2.3. tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
  - 2.4. mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
  - 2.5. mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
  - 2.6. mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusesse ja selles osalemisesse.

### 3.1. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms. Lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

### 3.2. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

### 3.3. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

## 4. Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”

1. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
2. Õpilast suunatakse
  - 2.1. mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijana ja kultuuride vahendajana;
  - 2.2. mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
  - 2.3. olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist;
  - 2.4. tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes üheltpoolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
  - 2.5. teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
  - 2.6. omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

### 4.1. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatusel kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

### 4.2. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

### 4.3. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

## **5. Läbiv teema „Teabekeskkond ja meediakasutus”**

1. Läbiva teema „Teabekeskkond ja meediakasutus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ja kasutada meediamaaailma sisu ja allikaid, tunnustab autorsust, oskab luua kvaliteetset meediasisu, arvestades oma eesmarke ja ühiskonnas omaksvõetud suhtlemise norme, ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskkonnas.
2. Õpilast suunatakse
  - 2.1. mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
  - 2.2. valima olukorrale vastava suhtluskanali ja –registri;
  - 2.3. määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
  - 2.4. tegutsema meediakeskkonnas turvaliselt ja vastutustundlikult;
  - 2.5. arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust.

### **5.1. Läbiva teema „Teabekeskkond ja meediakasutus” käsitlemine I kooliastmes**

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskmes õpilase igapäevane suhtluskeskkond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust eakohases meediakeskkonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised käitumisnormid kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas turvaline käitumine sotsiaalmeedias- Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisoskuste kujundamist. Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

### **5.2. Läbiva teema „Teabekeskkond ja meediakasutus” käsitlemine II kooliastmes**

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste suhtluskanalite tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valib sobiva suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist, hindama selle õigsust ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

### **5.3. Läbiva teema „Teabekeskkond ja meediakasutus” käsitlemine III kooliastmes**

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväärsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane kasutab leitud teavet järjest rohkem isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õppeprotsessis mõistab õpilane internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning õpib ennast ja oma privaatsust kaitsma; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

## 6. Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”

1. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
2. Õpilast suunatakse
  - 2.1. omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
  - 2.2. mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
  - 2.3. aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
  - 2.4. mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;
  - 2.5. kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
  - 2.6. arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

### 6.1. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid. Soovitav on kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

### 6.2. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

### 6.3. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

## 7. Läbiv teema „Tervis ja ohutus”

1. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
  - 1.1. Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

- 1.2. Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.
2. Õpilast suunatakse
  - 2.1. Leidma ja kasutama tõenduspõhist informatsiooni tervisega ja turvalisusega seotud otsuste tegemiseks;
  - 2.2. Tutvuma põhiliste ohuallikate, ohuolukordade ja nende võimalike tekkemehhanismidega ning eristama ohtlikke ja ohutuid olukordi;
  - 2.3. Tutvuma turvalisust ja ohutust suurendavate vahendite (sh kaitsevahenditeI ja võimalustega;
  - 2.4. Analüüsima erinevate (isiklike, sotsiaal-majanduslike, kultuuriliste ja keskkonna jt) tegurite mõju tervisele ja turvalisusele;
  - 2.5. Seadma tervise ja ohutusega seotud eesmärgi ning analüüsima nende saavutamist;
  - 2.6. Käituma tervist toetavalt, terviseriske ja ohte ennetavalt;
  - 2.7. Kasutama turvalisust ja ohutust suurendavaid vahendeid;
  - 2.8. Rakendama teadmisi, enesekohaseid ja sotsiaalseid oskuseid tervise, ohutuse ja turvalisuse suurendamiseks;
  - 2.9. Märkama ja analüüsima ohuallikaid ja ohuolukordi ning hindama enda ja teiste käitumise võimalikke tagajärgi;
  - 2.10. Tegutsema ennast ohtu seadmata vastavalt ohuolukorrale;
  - 2.11. Analüüsima tervise, ohutuse ja turvalisusega seotud käitumist ja selle tagajärgi;
  - 2.12. Märkama ja andma esmast abi ennast ohtu seadmata;
  - 2.13. Kutsuma abi erinevates ohuolukordades (liiklus-, vee- või tuleõnnetuse või terviseprobleemi korral, lõhkeaine leidmisel, hädaolukorras jne);
  - 2.14. Pöörduma tervise, ohutuse ja turvalisusega seotud küsimustes usaldusväärse täiskasvanu poole;
  - 2.15. Väärtustama enda ja teiste tervist, ohutust ja turvalisust;
  - 2.16. Käituma hoolivalt ja lugupidavalt enda, teiste ning ümbritseva keskkonna suhtes;
  - 2.17. Aktsepteerima ja järgima üldtunnustatud reegleid;
  - 2.18. Looma tervist toetavat ja turvalist keskkonda ja olema oma käitumisega eeskujuks.

#### 7.1. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppiia omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjuseid oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

#### 7.2. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisel II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähenenud kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja

demonstratsioonid. Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

### 7.3. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

## 8. Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus”

1. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.
2. Õpilast suunatakse:
  - 2.1. tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
  - 2.2. analüüsima süstemaatiliselt kõlbelisi norme ja väärtusi;
  - 2.3. arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
  - 2.4. juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
  - 2.5. osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
  - 2.6. reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

### 8.1. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust. Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

### 8.2. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisega II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal. Õpilase mõttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamus. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud. Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

### 8.3. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtme. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgselt.

## **9. Läbiv teema „Saarlus”**

Saarlus on mõtteviis, mis väärtustab elukeskkonda saarel, õpetab arvestama merega ja selle mõjuga. Saarluse teema lõimitakse nii õppetöösse kui huvitegevusse. Õpe ja kasvatus süvendavad austust oma kodu, kooli, koduvalla, maakonna ja isamaa vastu.

Koolis toetatakse avatud õpikeskkonnas õpilase huvidest lähtuvalt aktiivset õppimist ja õppetegevuste läbiviimist (õuesõpe, erinevad projektid, õpiränne, lõiming, e-õpe), aitamaks kaasa jätkusuutlikule eluterve ja tervikliku maailmapildi kujunemisele. Õppetegevus koolis soodustab kodanikualgatust ja ettevõtlikkust, väärtustatakse kogukonna hüvanguks tehtavat tööd, osaledes individuaalselt või klassi ühistegevuses, kaasates õpilase seaduslikke esindajaid.

Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Õppijate erinevusi ja mitmekesisust väärtustatakse personaliseeritud õpitee võimaldamise kaudu. Erinevate õppevormide raames arendatakse õpilaste loovust, suhtlus- ja koostööoskusi, mida on vaja tulevases tööelus, kasvab õpilaste teadlikkus karjäärivõimalustest Saaremaaga seotud erialadel. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga (valikõppeaine oma tee, töövarjupäevad).

Õpilane suudab ennast samastada Saaremaa looduskeskkonna, vaimsuse ja kogukonnaga, väärtustab eelnevate põlvkondadelt pärandiks saadud puhast keskkonda ja meile omaseid traditsioone, järgib säästva arengu põhimõtteid ja energiasäästu taotlevat mõtteviisi.